

PERIÒDICH REGIONALISTA INDEPENDENT,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncis

Direcció: MUNTANER, 112, 4.^{rt} - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^r

SUSCRIPCIÓ:—Barcelona, UNA pesseta trimestre: fora, 1'50. — Un número sol, 10 céntims

Comentaris desapassionats

Ab motiu de l'estreno de *La suripanta*, va surgir una qüestió casi ruidosa entre 'ls Srs. Ximeno, de *Lo Teatro Regional*, y Ferrer y Codina, arreglador de aquella producció.

La cúa d'aquella qüestió encara belluga.

S'ha vist bellugar á l'acabarse en lo Jardí Espanyol las funcions de sarsuela, per voluntat de D. Ramón Franquesa.

Y ha donat lloch á la publicació de dos comunicats. L'un en lo periòdich de'l Sr. Ximeno, adversari de'l Sr. Ferrer qui tè vahiment ab lo Sr. Franquesa.

L'altre en *L'Aureneta*, adversari periòdich de D. Joseph Ximeno y favorable a'l Sr. Ferrer y Codina.

L'un de'ls dos comunicats canta las vritats á l'empresari, informal segons sembla, de'l Jardí Espanyol.

L'altre pèga fort a'l Sr. Colomer.

Aquet diu a'l Sr. Franquesa que fa 'l burro.

Y 'l Sr. Franquesa, en lo sèu diu que fa 'l burro 'l Sr. Colomer.

No direm tant nosaltres; pero sí debem afirmar, ab sos escrits á la vista, que tots dos tocan lo violón.

De manera, que 'l tocan á quatre mans.

Cap dóna rahons que convensin.

Tots dos enteran a'l públich de cosas que rès li importan.

Es dir, desentonan á dúo.

Y si's sent los directors de'l ex-negoci sarsuelero de'l Jardí Espanyol no saben cantar á dúo, ¿què tè d'extrany que la empresa no tinguès éxit?

Pero en dits escrits hi hem vist alguna afirmació extranya; y com s'ha fet en públich, entra de plè en lo domini de la crítica.

He'us aquí perque nosaltres, encara que re'ns hi va ni'ns hi vè, també hi bestreyem.

A'l cap y 'l fi's tracta de un assumpto teatral que está comprés en lo de teatro catalá.

Perque tothom sab que D. Conrado Colemer és un

puntal en doble, millor dit en triple, ó siga com autor, com actor y com *cantant* de tota sa vida artística. Fem, doncas, comentaris.

Mes no volem que sigan per l'estil de'ls comunicats.

En abdos hi domina la passió, y aquésta és mala consellera.

A nosaltres no'ns tóca res de la empresa sarsuelera de D. Ramón Franquesa ni de l'son ni las propietats literarias de'l Sr. Colomer.

Pero'ns apena 'l fet ó fracás ocorregut en lo teatro estiahench de'l Passeig de Gracia, perque no podem deixar de pensar que 'l Sr. Franquesa está á 'l frente de'l teatro Romea, antich y un temps digníssim temple de l'art teatral de Catalunya.

Allí estem acostumats á véurer, fins ara á lo menos y ja quant no hi havía l'actual representant, la serietat mes gran que exigir-se puga.

Allí no s'ha netejat may á ningú la menjadora (nosaltres ho diriam en altres termes; ara copiem los de 'l senyor Franquesa) perque s'acabés lo gra de 'ls graners de la empresa.

Y á 'l véurer que l'empresari de'l Jardí Espanyol dóna aquesta rahò com á primera per no haver complert sos compromisos, y que ab tal procedir lò fet ara podría intentar-se per egoisme d'interessos en altre local catalanista si anaban mal dadas, y á 'l considerar que qui fa un cove fa un cistell, preveyent las funestas conseqüencias que de seguir semblant sistema podrían originarse en assumptos mercantils relacionats ab lo teatro catalá, 'ns dolem de que qui fa un negoci artístich, encara que siga ab tractes de paraula, se retracti quant veu girarse la roda de la fortuna.

Això podrà sèr mòlt cómodo; pero no és convenient, y creyem que si la empresa de'l Jardí Espanyol havia contractat la companyia per quatre mesos, no tè escusa per'faltar á sa paraula encara que realment la culpa de'l desastre industrial siguès de'l Director A. ó B.

Si aquét no cumplís, si faltaba á 'ls sèus debers, si's feya representar obras sèvas, si jugaba á la manilla—com diu lo remittit,—l'empresari podria ferlo cumplir ó despendre's d'ell.

Pero ¿quina culpa hi tenían los altres pobres artistes que s' havían compromés, fiats en la paraula honorada de l' empresari, y que treballaban y cumplían?

Ecco il problema: d' això no se n' ha sincerat lo Sr. Franquesa: això és lò que critica la opinió pública després d' enterarse de 'l comunicat.

Podia callars'ho á lo menos, y ja sabem que pecat amagat és mitj perdonat.

P. DE R.

Revisia teatral

Tívoli.—Ab *La Dolores*, de 'l Mtre. Bretón, ha omplert lo públich aquest teatro.

L' obra de l' inspirat mestre salmanquí és d' aquelles que sempre se senten ab gust si están ben executadas. Y en això ara—s te que dir—hi ha la seva relativitat.

Las Sras. Isaura y Franco en los papers de *Dolores* y *Gaspara* compleixen á 'l peu de la lletra lo escrit pe 'l mestre.

Lo Srs. Mestres (Salvador) y Oliver, són los que ab mes gust, seguritat y acert interpretan sos papers.

Lo Sr. Visconti no enquadra en lo bonich y un poch difícil personatge de *Rojas*. D' ésser andalús á pallaso hi ha un món de diferencia. Lo Sr. Visconti ho confon.

De un poch d' això 's ressent lo Sr. Segura en lo paper de *D. Patrici*.

Hem deixat expressament per' lo últim ocuparnos de l Sr. Brotat en la interpretació de 'l inspirat personatge enamorat ardent de la baturra.

A poch que 's profundisi l' ideal paper de *Lázaro*, 's descubreix tot seguit que la nota dominant de son temperament, és la passió que sent per la *Dolores*, imatge que 'l sugestiona, l' atrau, fins á l' extrem de ferli deixar la carrera aclesiástica y engolfarlo en la mar tempestuós de 'ls eròtics sacudiments.

Per' això 'l Mtre. Bretón ha tingut per' aquest personatge las notas mes delicadas de sa inspiració, las frases mes sentidas de 'l sentiment, escampant per tot arreu la flayre arrobadora de un ideal puríssim, sols en la imaginació nascut y desenvolupat.

¿Ho ha fet així 'l Sr. Brotat?

A l' estudiar la particella ¿no ha estudiat lo drama? ¿No ha vist tant en la una com en l' altre, fixada l' atenció de sos autors pera recalcat en aquest personatge la nota passional?

Per lo qu' hem vist, no ho ha fet.

Lo Sr. Brotat, fent ús, ó abusant, de sa potentia veu, apoya en excés las notas agudas, tenint en sa emissió tendència á desafinar, com succeheix en lo famós dúo de 'l tercer acte.

Tant en aquesta passa com en la romansa y dúo de 'l segon, no hi te que desplegar tanta forsa, no té que fer tants crits, no; cánti ab cor, sense esforsarse, aquelles melodias saturadas d' encantadora y plácida calma que las fan siau de las mes sobresalients de l' obra de 'l mestre Bretón.

Lo director d' orquesta Sr. Isaura, be. En alguns pasatjes hi voldriam mes energia, y en altres gens de bo-rullo.—FLORIDA.

Granvia.—La companyia de opereta y ópera italiana de 'l senyor Giovannini, segueix merceixent cada dia més lo favor de 'l públich, per quin motiu totas las funcions donan lloch á que 'ls llenos se succeheixin.

Las obras són executadas ab inmillorable despenyo, no sols per part de 'ls artistes sino també per lo que respecta á l' escullit coro de donas y á la orquesta, presen-

tantse en algunas lo bonich decorat que posseheix la companyia.

En *Fra-Diavolo* s' hi llueix lo tenor cómic Sr. Grossi, artista mimat de 'l públich. En *La Sonàmbula* la jove tiple Sra. Galvani deixa sentir sa hermosa veu com pocas tiples havem vist fins ara, logrant una verdadera ovació.

Fatinitza ha sigut l' éxit de la companyia, obra que, com moltas altras de 'l repertori, és representada sense apuntador.

A MA ESPOSA

No comprench, esposa mia,
ni puch compendre'ho tampoch,
qu' és lo que pót donar lloch
á tanta melancolia:
te dona enuig la alegría,
lo goig te cansa neguit,
y com l' auell arraulit
que ha perdut tota esperansa,
fugint de la llum que 't cansa
buscas l' ombra de la nit.

¿No sabs tu que la tristesa
creada per un mateix
és un còrch que destrueix
á tota gentil bellesa?
Ella mata la tendresa
y enmatzina 'l nostre cor,
y creant lo mal humor
fa que l' ànima afligida,
s' acoti plena de vida
en las alas de la mort.

¿Qué 'n treus, digas, d' endolar
lo teu cor continuament
y ab entristit pensament
siga lo teu goig plorar?
¿Qué 'n treus de mortificar
ta existencia benhaurada?
¿No sabs qu' ets per mi estimada?
Donchs sabentho; ¿qué 't condol
que fins la claror de 'l sol
te causa neguit y enfada?

Sense un racional dolor,
presa de febrós deliri
fregüentas lo cementiri
ahont hi viu sols la tristor.
Busca un passatemp mellor;
ta imaginació distreu;
massa 'ls dols correu arreu:
qui plora escursa sa vida
y en tot temps lo suicida
fou acriminat per Deu.

Una continua rialla
traspui per los teus llavis,
qu' és fer á la vida agravis
pensar tant en la mortalla,
En la terrible batalla
que ab las passions sostenim,
sempre nafrats ne sortim,
pero ni 'l dol sense mida
te dret á llensar la vida
ja que ferho és un gran crim.

Massa depressa que vè
la Parca sempre inhumana,
y és molt foll qui la demana
quant mes goig sa vida té:
entristirse no convé
si la pena no 'ns apura.
¿Acás no ets tu per ventura
bona mare y bona esposa?
Donchs ¿per qué tan afanyosa
vóls cavar ta sepultura?

Desarrela, esposa mia,
la tristesa de 'l teu cor;
no pensis mes en la mort;
pensa sols en la alegria;
mira que la melangia
de tos ulls apaga 'l sol.
Treu de lo teu cor lo dol;
pensa que ets ditxosa encara;
no vulgas morir, qu'ets mare
j'ets mare, y mon cor te vól!

J. M. P.

Secció de Montepios

EXPLICACIONS (1)

III

Lo punt més culminant de'l projecte que tinch presentat á la Junta Directiva de la *Unión y defensa de los Montepios*, y de'l qual, ajudant Déu, espero que un dia ó altre 'n donará compte á la General, sino per consideració articular á lo menos per' cumplir una de las Bases constitutivas, se troba—com tinch dit—en l'art. 18 y en los demés de'l Cap. III, completant aqueixa importancia lo contingut de l'art. 65.

Val la pena de ferho entèndrer, y á això vaig ab la esperansa fundada de que seré comprès.

Res com los números.

Una germandat de 200 individus paga avuy cad'any á l'andador per terme mitj.	Ptas. 250
Acceptant las condicions 2. ^a y 4. ^a de l'article 18 de'l projecte, pagaria:	
Per 200 associats á 10 céntims cada quatre mesos.	Ps. 60
Per 6 per 100 de cobransa de papeletas (200 papeletas a'l mes són 12 pessetas mensuals) á l'any.	» 144
Meytat de la diferencia entre aquestas 144 pessetas y las 250 que avuy paga.	» 53
Suma.	» 257
Aument.	» 7

Pero com tots los montepios fan gastos d'imprenta, y com fentlos per medi de la *Unión* estalviarian, de sobras quedarian compensadas en favor de la germandat aquellas 7 pessetas, tenint que la germandat que posem com exemple, formaria part de la *Unión y defensa* sense costarli res y tots los seus individus tindrian dret á las ventatjas consignadas en los arts. 24 y 27; això és, á sèr socorreguts en cassos de incendi, inundació, robo ó altres de forsa major, y á pensions vitalicias de 8 duros mensuals aquells de sos individus que tenint 70 anys no cobrin impossibilitació en son montepio.

A mes, alguns veurien despenyadas robas sèvas sense que haguessin de pagarlas, y tots rebrian cada tres mesos un periódich instructiu y recreatiu, (art. 47) ab noticias y datos de socorro mutuuo, sent per lo tant un medi de ilustració.

Pero hi ha més: la combinació 3.ª de'l citat article 18, fá que las germandats no 's perjudiquin ni de ditas 7 pessetas, porque aqueixa combinació 3.ª 'ls permet coniar la cobransa de las papeletas á la *Unión y defensa* ab la mateixa retribució de'l seu andador; y allavoras, no han de pagar los 10 céntims quadrimestrals per' cada socio. ¡Ah! y tenen dret tots á las mateixas ventatjas ja enumeradas y á las demés que 'l projecte dona.

Algún desconfiat, egoista y rutinari potser dirá: «¡oh! això es bo per dir» y jo li contestaré: «això pót ferse.»

Demostració a'l canto:

Hi há, segons noticias, 66 montepios adherits.

Dividimlos en tres grupos: 22 que obtin pe 'ls párrafos 1.^r y 2.ⁿ de l'art. 18; altres 22 que prefereixin los párrafos 1.^r y 3.^r, y 'ls 22 restants que escullin los párrafos 1.^r 2.ⁿ y 4.^{rt}, contant uns ab altres 200 associats.

Resultará:

	PTAS.
22 directores á 1 pesseta mensual, á l'any.	264
4,400 associats. á 10 céntims quadrimestrals.	1,320
	1,584

(1) Veji's los números 289 y 290.

Suma.	1,584
Segón grupo	
Cuotas de'ls 22 directores.	264
Los 22 montepios pagan per terme mitj a'ls seus andadors y ho pagarian á la <i>Unión y defensa</i> .	5,500
Tercer grupo	
Cuotas de'ls 22 directores.	264
4,400 de socio, á 10 céntims quadrimestrals.	1,320
6 per 100 per cobransa de papeletas, confiada á la <i>Unión y defensa</i> .	3,168
Meytat de la diferencia entre aquet 6 per 100 y lo que pagan per terme mitj a'ls andadors, ó siga entre Ptas. 3,168 y 5 500.	1,166
Total anual, Ptas.	13,266

La cobransa y la impressió de'l periódich costarian á la *Unión y defensa de los Montepios* unas.

Quedaría un sobrant de.. Ptas. 4,066

Més de QUATRE MIL PESSETAS en un any per' las atencions ventatjosas de causas de forsa major, rendas vitalicias y desempenyos de robas de associats pobres: es dir, que 's podria portar consol á deu familias que per inundació, robo, incendi ó altrás eventualitats inevitables haguessin perdut robas indispensables de ús diari ó mobles y utensilis necessaris á las preferents atencions de la vida ó que per aquells motius haguessin perdut instruments y eynas de la seva propietat, que 'ls fossin precisas per' dedícar-se a'l seu ofici; 's passaria una renda de vuyt duros mensuals á sis vells de més de 70 anys, y n'hi hauria prou per' desempenyar 40 papeletas d'empenyos de roba á dos duros cada una. Reasumint: 56 personas perteneixents á qualsevol de las associacions adheridas á la *Unión y defensa de los Montepios*, tocarian resultats positius y ventatjosos sense que ni á ellas ni á las sèvas germandats los costès tan sols un céntim.

Sense contar que 'ls montepios aumentarian son capital ab los drets d'andador per entradas de socio, ó que si 'ls pagaban á la *Unión y defensa*, aquesta associació central tindria més fondo per las necessitats generals.

¿Van veyent los incréduls quins són los primers fruyts que pót produhir lo projecte que vaig explicant?

Donchs encara hi ha molt més per' dir, y lo faré en un próxim número.

JOAN PERELLÓ Y ORTEGA.

Repertori de fora

Olot, 10 de Agost.

Continúa essent objecte de preferencia la companyia de D.ª Concepció Ferrer.

Dijous passat posaren en escena 'l drama, *Miel de la Alcarria* y la comedia *La mona*. En la primera s' distingiren las Sras. Ferrer, Más, Busutil y Balestroni y 'ls Srs. Bozzo, Marcet, Tressols y Coll. *La mona*, posada en escena pe 'l Sr. Daroqui, resultá esser una comedia de poch lance; però que 's feu simpática per lo ben desempenyat paper de Pauhet per la nena Ferrer.

Diumenge á la tarde, tingué lloch la representació de *El registro de la policia*, drama que arrencá prolongats aplausos.

A la nit posaren *Maria Rosa*, que siguié ben desempenyat per las Sras. Ferrer y Busutil y 'ls Srs. Tressols, Bozzo, Daroqui, Coll, Romen y Ginestot. Lo final de festa *Mis dos papás*, poch satisfet deixá á 'l públich.

En *Miel de la Alcarria*, 'm va sorprendrer que en la decoració de cuyna d'una casa de pagès, hi posessin la catifa que solen posar en las millors y mes ricas decoracions.

També 's notá una falta en *El registro de la policia*: en lo quart acte, al caurer la nevada, no mes quedá blanch lo lloch ahont hi havia la cega. ¿Es que no mes havian de participar d'aquell fret los infelisos que captan?

Un'altra cosa 'm toca dir respecte á la direcció. A 'l quedar la escena fosca, may baixan los llums de la boca de 'l prosceni. Si 's corretgis, me sembla que certas escenas ferian millor efecte.

En cambi és digna d'alabar la carretera de 'l primer acte de *Maria Rosa*, (m'han dit original de'l Sr. Bozzo) Tothom va notar l'efecte bo que feya: 'l riu tapat per un canyar estava com no 's pót desitjar millor.—J. MESTRES.

EPIGRAMAS

Casi be escapantli 'l plor
digué ali 'l fill de ca'n Mata:
— ¡La Remey és una ingratal
m' ha deixat, robantme 'l cor.—
Y á 'l sentirli di' això en Pau
li digué tot resolut:
— ¡Tonto, l' haguesses tingut
á 'l bagul tancat ab clau.

JAUME LLOPART.

Saló de descans

En la visita que pochs días há vam fer á 'l taller de l' organer Sr. Beltrán, que 'l tèn instalat á Gracia, vam quedar convensuts de la justa fama de que gosa dit senyor.

L' orga que 's va probar tèn 14 registres, entre 'ls quals recordem *Flauta brillante, Voz celeste, Gamba, Violon, Octava y Ocarina*. Los restants són los que constituïxen lo lleny y 's clarins.

Lo mestre Candi 'ns fèu sentir inspiradas improvisacions á ca'la un de 'ls registres d' adorno 'sent de superlatiu mérit la de la Ocarina.

¡Llástima que aquelles notes s' hájian perdut per' sempre per la música d' orga!

Un de nostres companys de redacció tocá una bonica melodia impregnada de pur sabor mistich.

L' orga 's fa recomanable pe' l' primorós treball de 'l calculista que ha sapigut donar á 'ls registres lo just, lo verdader timbre de son nom, equilibrant, á 'l mateix temps, sa potentia sonoritat.

En cada un de 'ls que mencionats deixem, be 's coneix que 'l Sr. Beltrán és un de 'ls pochs organers, descendents de 'l famós Cavaillé-Coll, que ab tota conciencia artistica treballan.

Una novetat hi notárem que facilitarà moltíssim la bona execució de las composicions que tenen d' acompanyarse ab l' orga.

Tè traspositor pe' l' teclat y per las contras.

Es un adelanto que ferá mes fácil la carrera d' organista per' tots aquells que no posseïxen á fondo l' estudi difícil de 'l transport.

Si en la construcció d' orgas sabiam no hem d' envejar res á 'l estranger per haverhi á Catalunya reputadíssims organers que la honran y la glorifican, no sabiam tinguéssim en lo Sr. Beltrán, un excelent constructor de armoniums que sens cap classe de temor se pót posar á 'l costat de 'ls mes afamats fabricants estrangers.

A una forma elegant, esbelta, que 's fa dignes de figurar entre 'l millor y rich mobiliari de 'l mes refinat gust artístich, reuneixen, los armoniums de 'l Sr. Beltrán á una sonoritat plena, equilibrada sa potencia entre aguts y baixos,—constant defecte en tots los armoniums —per medi d' una senzilla forma interior de construcció una finura exquisita que 's presta á que l' executant no trobi obstacle per' interpretar sos pensaments musicals.

A una pulsació igual y de regular forsa, un registre d' expressió que obeeix fíetment per medi de las manxas, la mes petita pressió que 's dongui. A una forma, com hem dit, elegant, uneix un treball pulit, ajustat, que be demostra la pulcritud ab que fa 'l Sr. Beltrán los treballs manuals de construcció.

Y la gran condició de 'l instrument és una relativa baratura que 'l fa assequible á totas las fortunas.

Creiem que las condiciones enumeradas són prou pera que ab justicia se posi 'l nom de 'l modest constructor d' orgas y armoniums Sr. Beltrán, á 'l costat de 'ls senyors Manprety, Alexandre, Rodolphe, Maugé y Estey.

Felicitem coralment á 'l Sr. Beltrán per sa ben acabada obra y la recomanem á tots aquells que senten entusiasme per tan bellíssim y clàssich instrument.

—A l' objete també de formar dita companyia per' Guatamala, ha surtit dilluns de París y vindrá á Barcelona l' actiu empresari D. Francisco Alba.

—Ha comensat á veurer la llum pública en St. Andreu de Palomar lo setmanari *Revista Andresense*, á 'l que desitjem llarga vida y prosperitat.

Corresponem ab lo cambi.

Imp. Pujol y C.^a, Tallers, 45.—Barcelona.

CASAS RECOMENADAS

Magatzem de pells de **Joseph M.ª Pous**, Frexuras, 6. **Sastrería de teatros**, de E. Vasallo Matatesta, Asalto 14.

Fotografia de **A. S. (Xatart)**, Carme, 3, tercer.

Taller de atrés de **E. Vidal**, Ronda S. Pau, 48.

Inmillorables **anissats** de A. Bostard y fils. (Santa Maria (Malorca), se venen en las principals botillerias y colmados.

A xiu Central Lirich-d amítich de **J. Gelabert**, Unió, 5, 3.º, 1.ª.

SANTASUSANA

Santasusana • Santasusana

MAQUINAS PER' CUSIR Y PER' FER MITJA

Aparatos de pèndrer dutxas

PREUS SENS COMPETENCIA

Carrer de 'l Carme, 34. — BARCELONA

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

• JUAN AYNE •

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

SSSSS Especialidad en pianos de alquiler. SSSSS

Guitarras desde 5 pesetas.

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

La Gran liquidación

La casa que da los muebles más sólidos y más baratos

UN MOBILIARIO NON PLUS ULTRA

Una cama de Viena ó de hierro (matrimonio), un sommier, un colchón, una cómoda con marmol, 6 sillas regilla, una mesa noche, un espejo, una mesa comedor, 6 sillas y un palanganero,

todo por 30 duros

Hay camas de Viena con somier, colchón y almohada

A 32 PESETAS

Riera Alta, núm. 48 - Barcelona